

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Právní dějiny

Vojáček

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

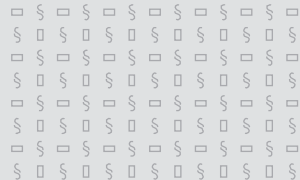
Konstitucionalismus

Vojáček

Ústava (konstituce)

- široké pojetí: každá společnost má (nějakou) ústavu (ústavy řeckých městských států, ...)
= ústava jako (jakákoliv) úprava výkonu státní moci
- moderní ústavy:
 - úpravu výkonu státní moci opírají o dělbu moci
 - upravují vztah státu a občana (občanská práva)

Přirozenoprávní koncepce 17. a 18. st.

- stupňovité pojmání práva = návaznost na starší koncepce
 - prvotní právo (ius naturale, božské právo, rozum)
 - právo dané
- víra ve spravedlivý, na lidské vůli nezávislý řád X realita
- lidský rozum jako východisko

Kořeny

- renesanční a humanistické myšlení
- rozvoj přírodních věd
 - desakralizace přirozeného řádu (zesvětštění pohledu na svět)
- gnoseologie: nahrazení scholastiky racionalistickou metodou
 - církve přestala být autoritativním vykladačem světa
= nauka o přirozeném právu se stala světským oborem
- přirozený řád = soubor vzájemně logicky skloubených vztahů, které přijímáme prostřednictvím rozumu

Politické cíle a jejich naplnění

- plod absolutistického uspořádání
- oslabení vlivu šlechty
- (později) snaha odstranit samu absolutistickou strukturu společnosti
- naplnění: vítězné revoluce
- odeznění: splynutí přirozeného práva s pozitivním = právní pozitivismus

Základní prvky přirozenoprávního pohledu na stát a právo

- společenská smlouva (T. Hobbes x J. Locke x J. J. Rousseau)
- přirozená práva X platné právo
 - Deklarace práv člověka a občana: svoboda, vlastnictví, bezpečnost a odpor proti útisku
- dělba moci (J. Locke, Ch. L. de Montesquieu)

Hugo Grotius

- přirozený stav:

- * lidé nadáni všemi právy, zejména vlastnickým

- * společnost se diferencuje

- překonání:

- * vzdání se práv

- * smlouva v zájmu

- uplatnění práva a všeobecného prospěchu

- * nositelem suverenity

- panovník

- * není právo na odpor

Thomas Hobbes

- přirozený stav:

*Homo homini lupus

- překonání:

*přirozený rozum lidstva

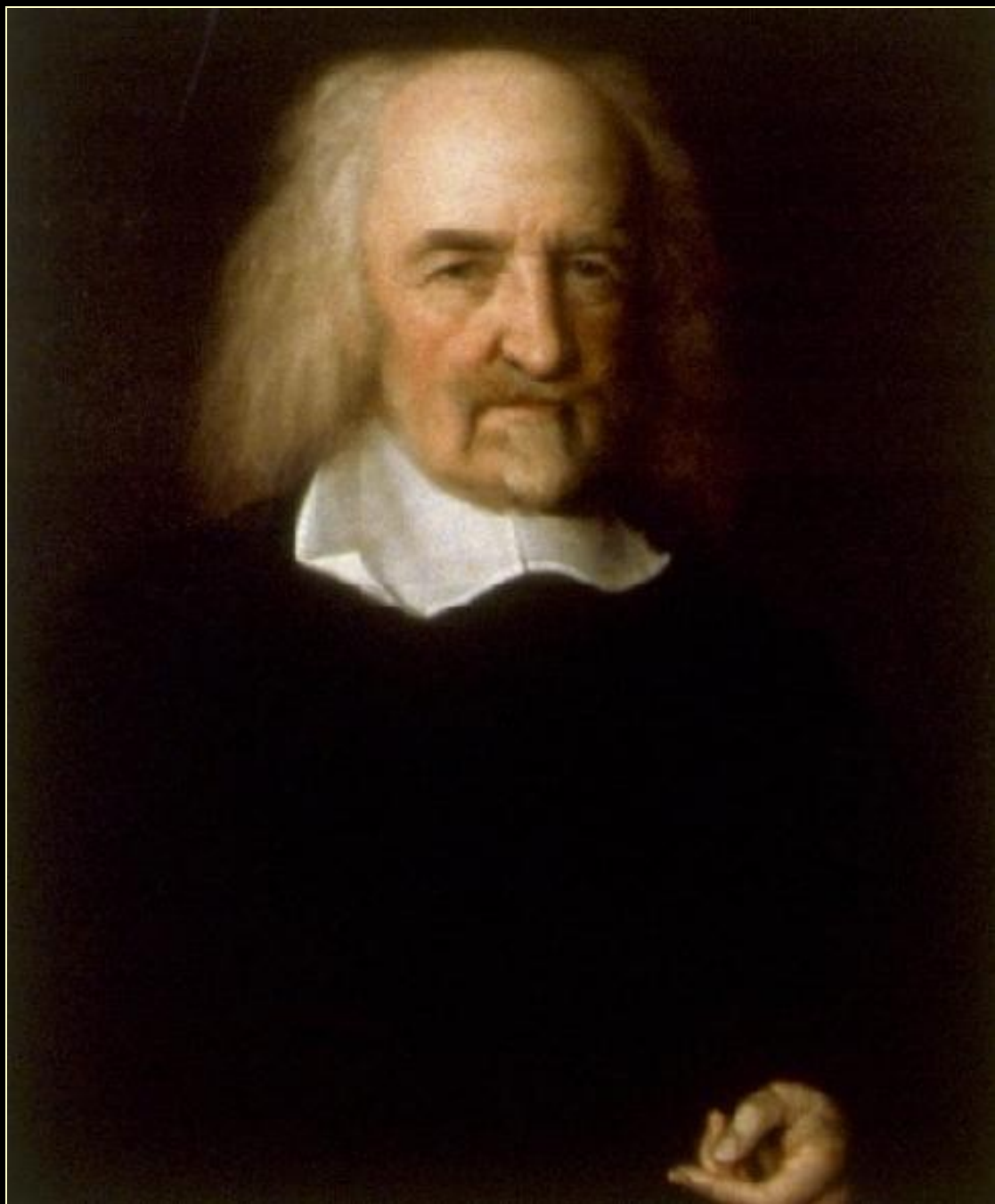
*hledání míru – smlouva
z nutnosti

*povinnost dodržovat
smlouvu:

**vzdání se všech práv

**bezpodmínečné

podřízení se autoritě

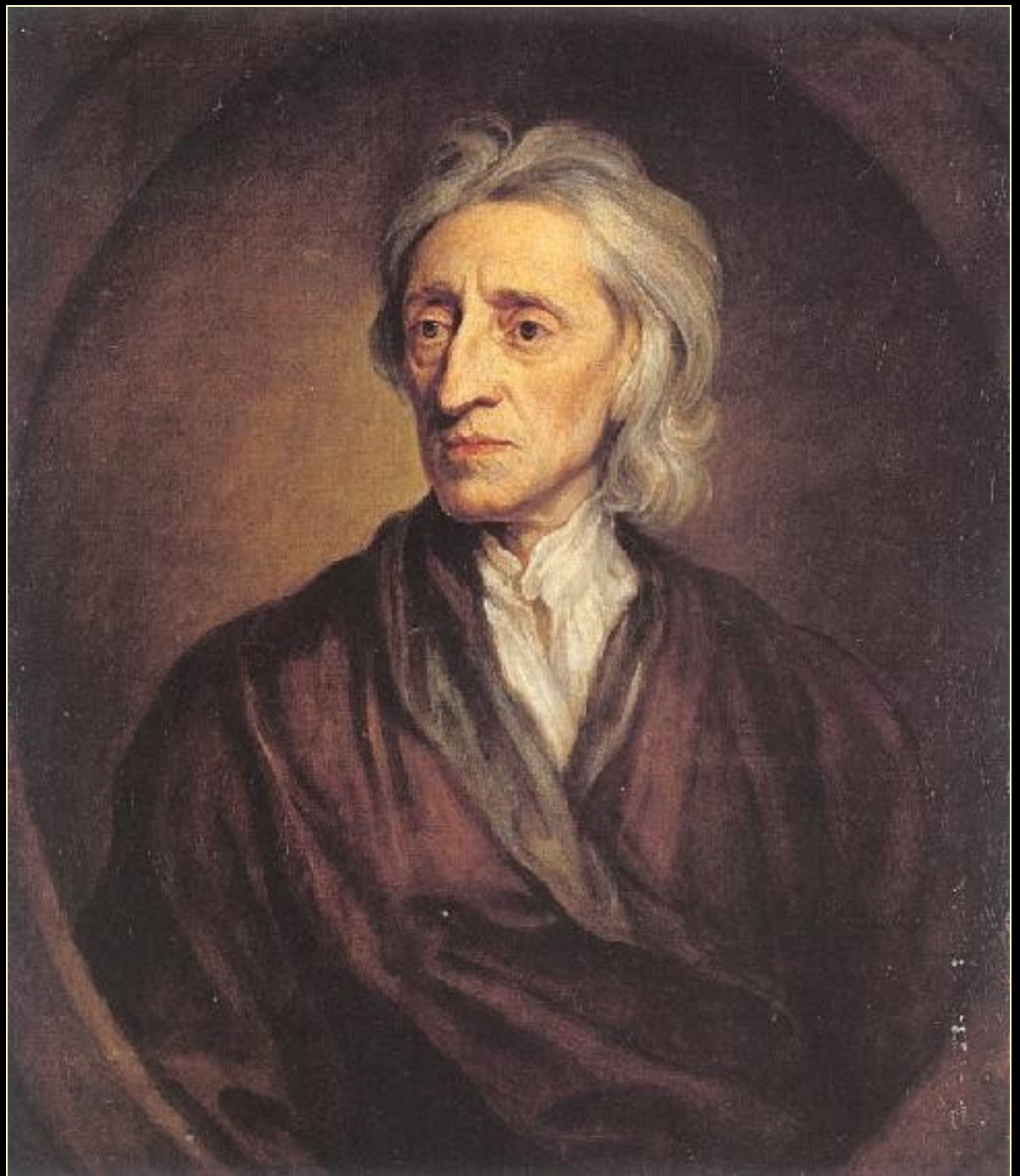
John Locke

- přirozený stav:

- * Každý sobě králem
- * nutnost držet se v mezích zákona přírody (= rozumu)

- překonání:

- * dobrovolné vzdání se části práv
- * možnost tuto smlouvu kdykoliv revidovat
- * právo kontroly

J.-J. Rousseau

- přirozený stav:

* neexistuje soukromé
vlastnictví (= rovnost)

* nerovnost:

** soukromé vlastnictví

** stát

** despocie (rovnost v
bezprávnosti)

Hugo Grotius

- přirozené principy:

*dodržování smluv

*potrestání zločinu

*nedotknutelnost majetku

*nahrazení škody

- z plnou nich

jednotlivá přirozená

práva

Thomas Hobbes

- přirozené zákony:

*hledání míru

*povinnost zachovávat
smlouvu =

**respektovat soukromé
vlastnictví

**přizpůsobovat se celku

**ekvivalence

**odpuštění litujícímu

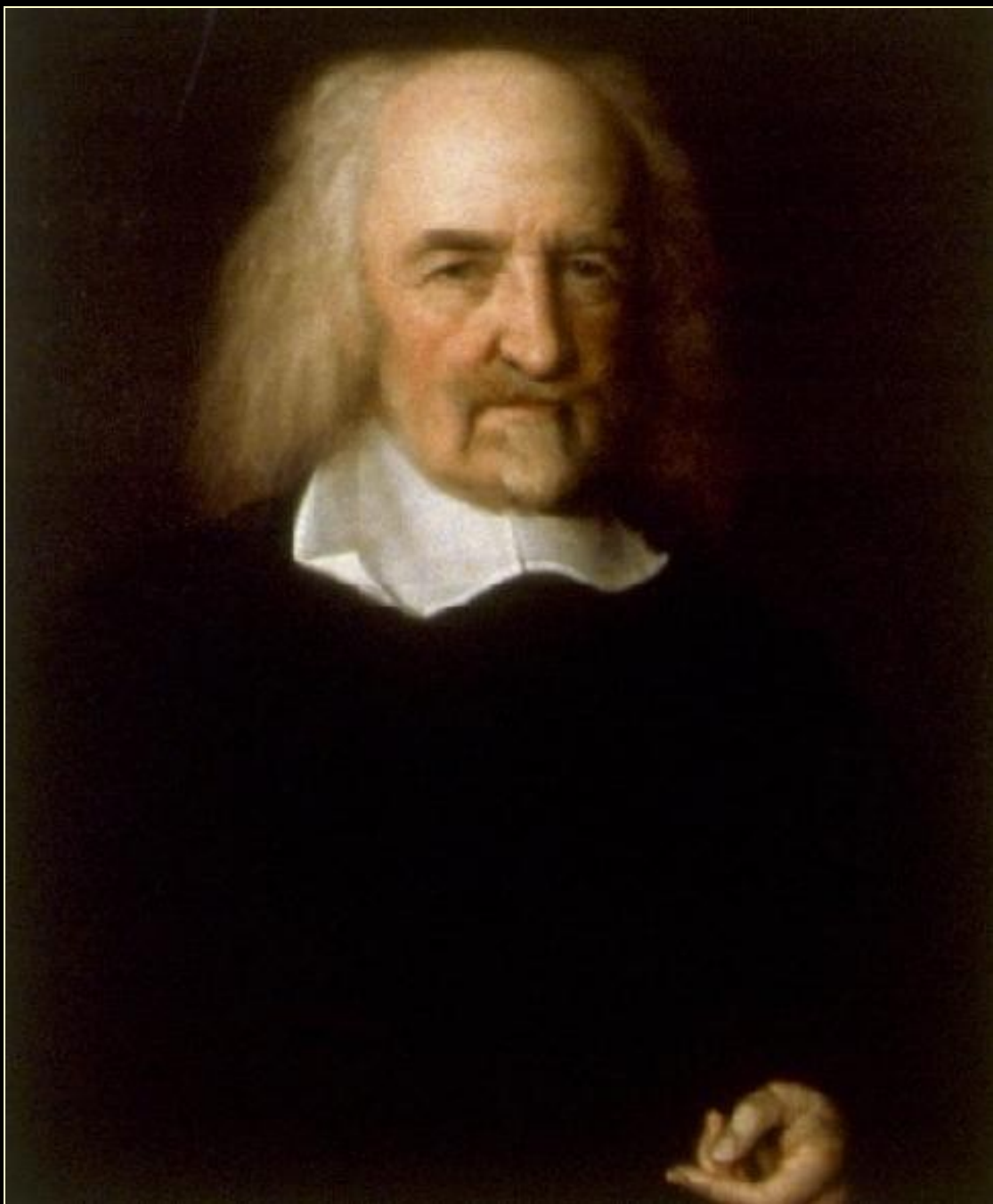
**při pomstě nedbat na
způsobené zlo, ale na dobro

...

**neurážet jiné

**skromnost

**respektování rozsudku

John Locke

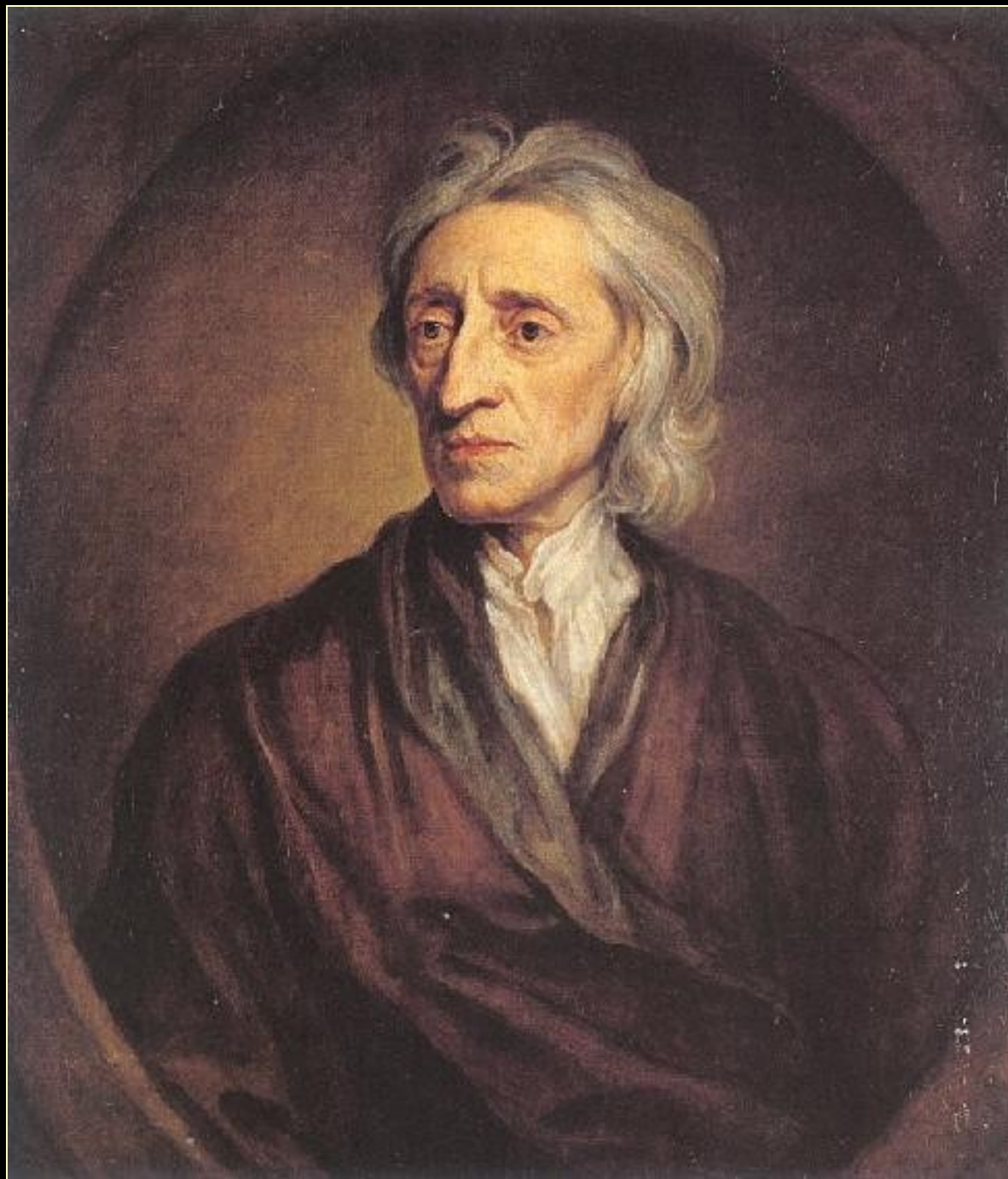
- přirozená práva:

= ta, jichž se člověk
nevzdal

**právo na život

**právo na vlastnictví ...

- jen nezbytný rozsah
přenesených práv

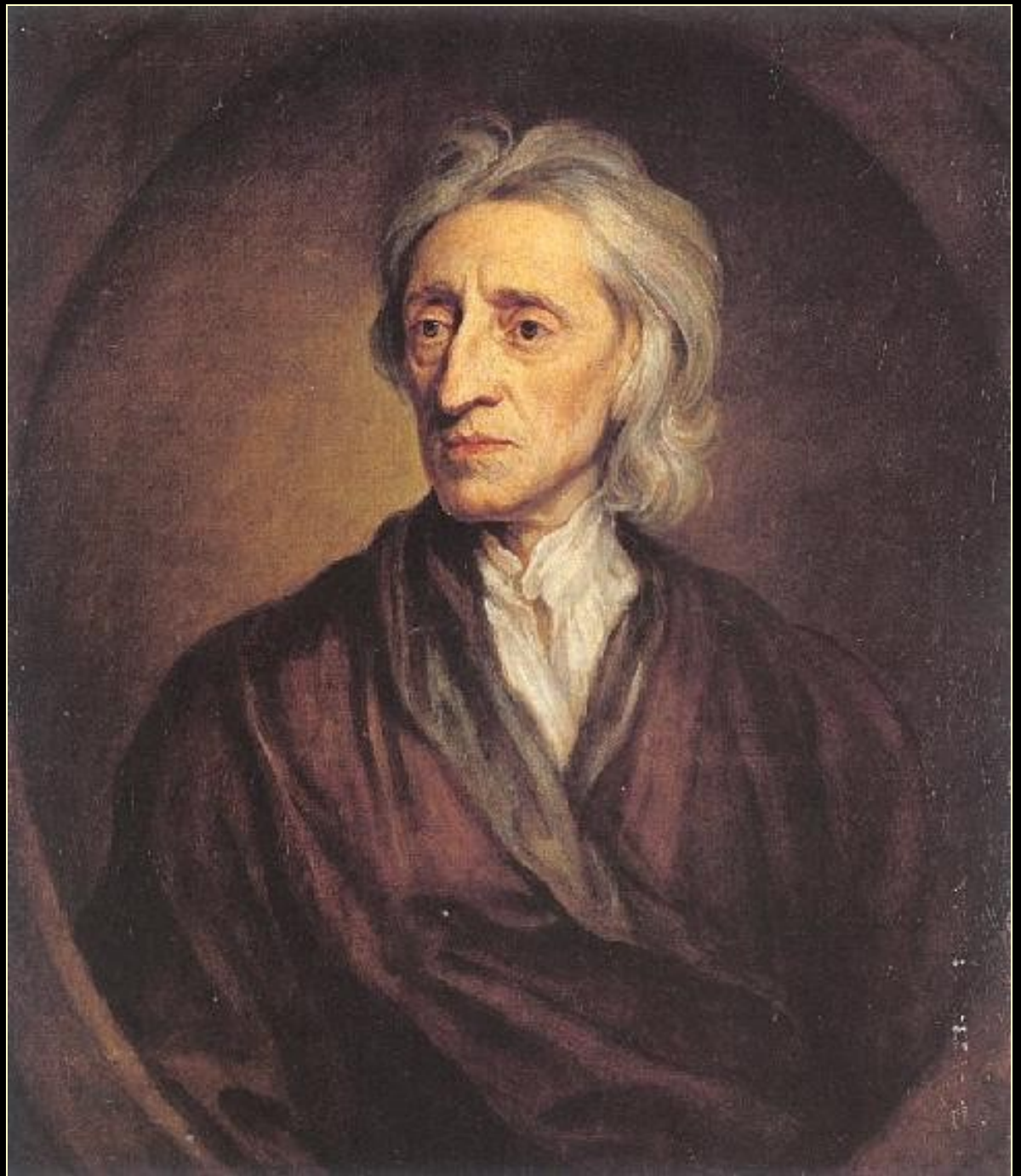

J.-J. Rousseau

- ve státní společnosti
nerovnost
- práva občana nejlépe
zajistí přímá demokracie

John Locke

- zákonodárná moc
(dominantní)
- výkonná
- federativní

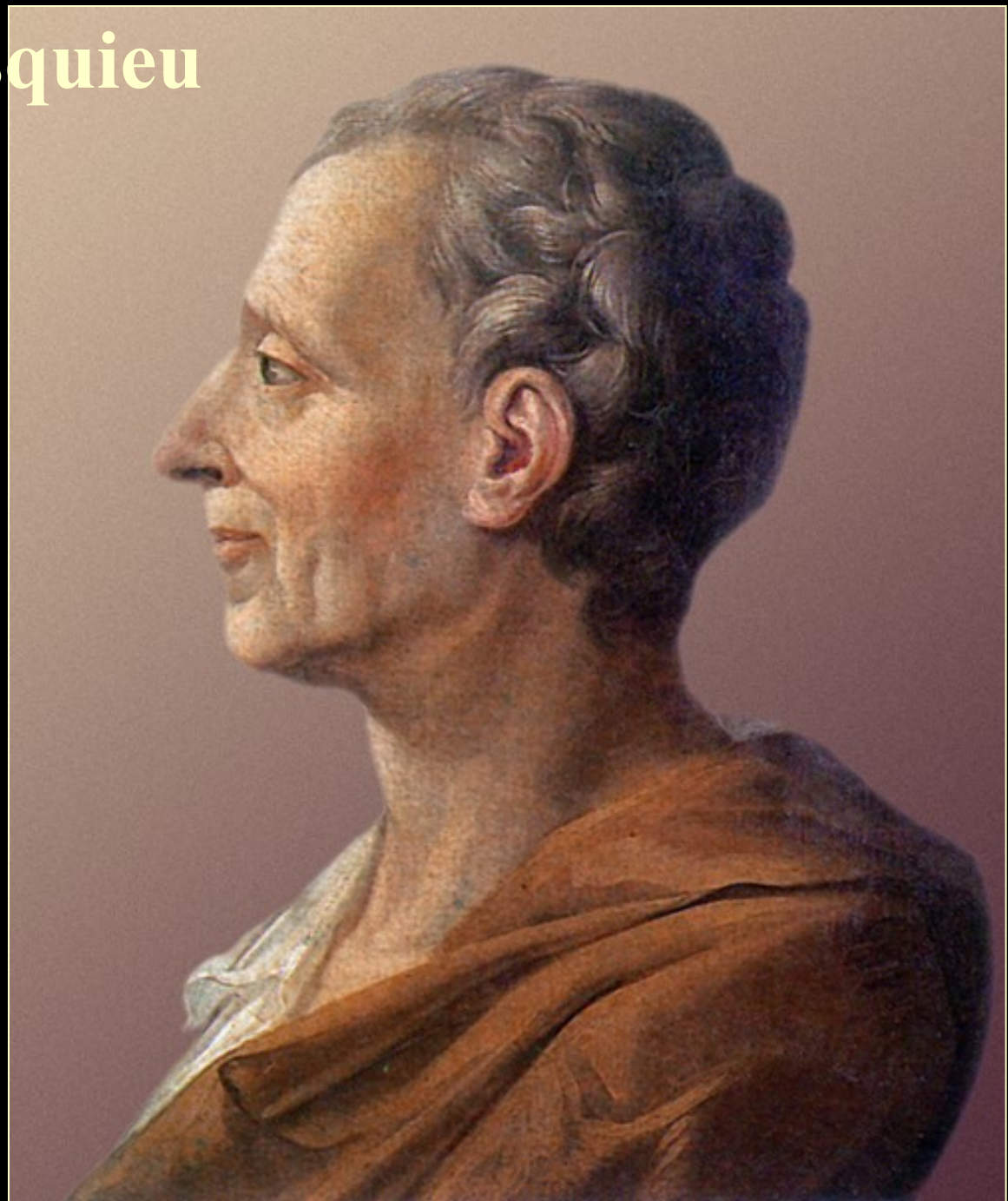
Ch. L. de Montesquieu

- zákonodárná
- výkonná
- soudní

*aby nikdo nebyl nucen
k tomu, co mu neukládá
zákon

*aby nemohlo dojít
k zneužití moci

- systém brzd a pák
(ústava USA)

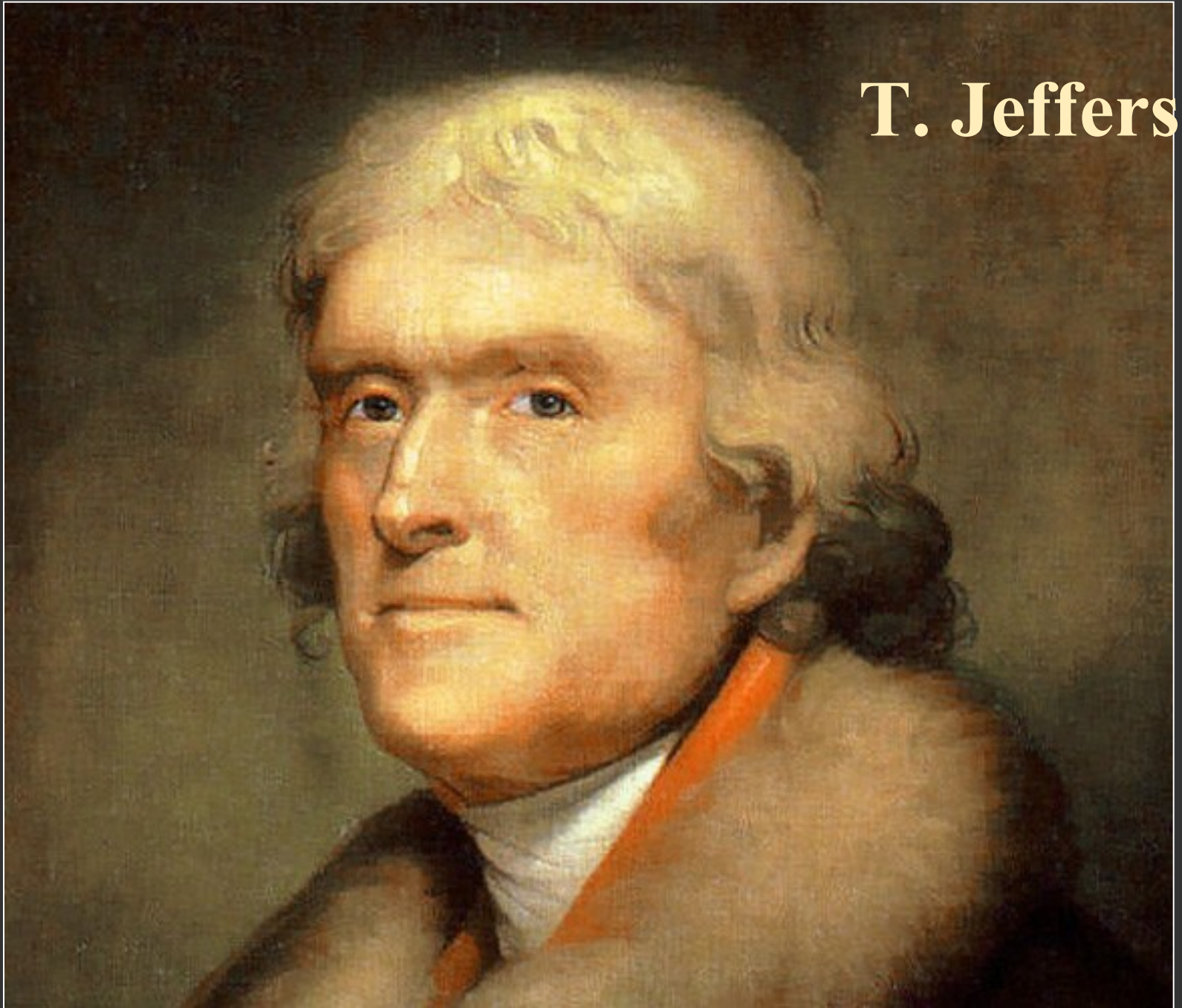

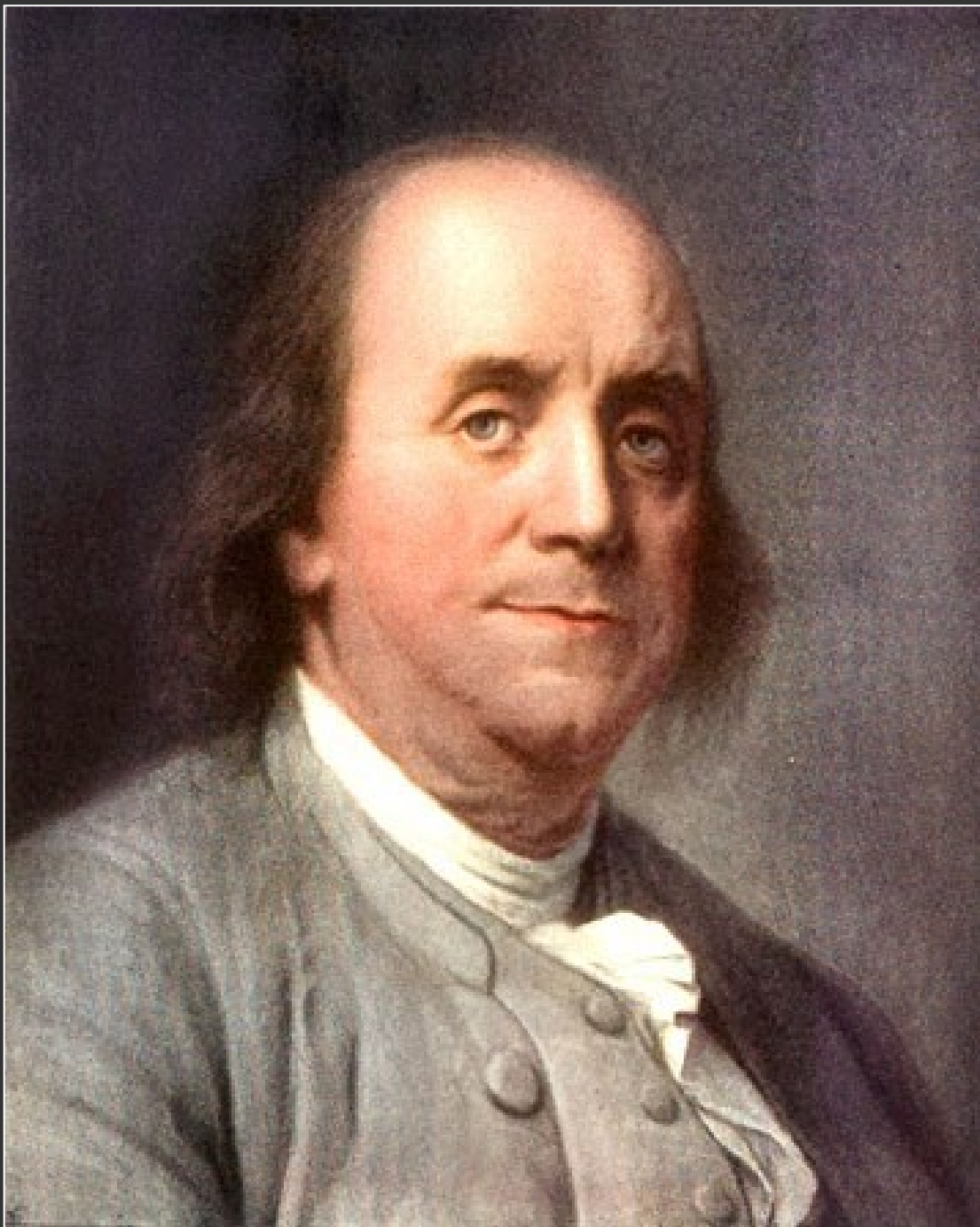

Významné ústavy 18. a 19. století

- americká ústava 1777, 1787
- francouzské ústavy 1791, 1793, 1795, 1799, 1804, 1814, 1830, 1848, 1875
- německá ústava 1849 (nerealizovaná), ústava Severoněmeckého spolku 1867, německá ústava 1871
- rakouské ústavy 1848, (kroměřížský návrh), 1849, 1861, 1867
- italský Piemontský (Sardinský) statut 1848

T. Jefferson

B. Franklin

Významné ústavy 18. a 19. století

- americká ústava 1777, 1787
- francouzské ústavy 1791, 1793, 1795, 1799, 1804, 1814, 1830, 1848, 1875
- německá ústava 1849 (nerealizovaná), ústava Severoněmeckého spolku 1867, německá ústava 1871
- rakouské ústavy 1848, (kroměřížský návrh), 1849, 1861, 1867
- italský Piemontský (Sardinský) statut 1848

Ludvík XVI.

Významné ústavy 18. a 19. století

- americká ústava 1777, 1787
- francouzské ústavy 1791, 1793, 1795, 1799, 1804, 1814, 1830, 1848, 1875
- německá ústava 1849 (nerealizovaná), ústava Severoněmeckého spolku 1867, německá ústava 1871
- rakouské ústavy 1848, (kroměřížský návrh), 1849, 1861, 1867
- italský Piemontský (Sardinský) statut 1848

Anglická ústava

- „nepsaná“ (terminus technicus)
 - = soubor právních aktů a ústavních zvyklostí
- výsledek historického vývoje

Děkuji za pozornost!